

1.1.10 Rakousko

Rakousko je vzhledem ke státnímu zřízení federativní republikou, která se člení na tzv. spolkové země. V tomto kontextu je vytvářen poměrně komplexní systém odpovědnosti v rakouském vzdělávacím systému, kdy legislativa je tradičně schvalována na federální úrovni, nicméně část implementační legislativy je v pravomoci spolkových zemí s tím, že spolkové země mají významné postavení v rámci primárního a sekundárního vzdělávání rovněž ve vztahu k výběru učitelů či inspekční činnosti ve školách. Vlastní provoz školy je pak v gesci místní úrovně (Specht a Sobanski 2012). V rakouském systému základních a středních škol dominují veřejné školy, když na soukromé školy připadá necelých 10 % žáků. Tomuto poměru více méně odpovídá i rozdělení zdrojů financování základních a středních škol (srovnej s Bruneforth a Lassnigg 2012). Z veřejných zdrojů pak cca 40 % finančních výdajů pro základní a střední školy pochází z federální úrovně a zbývajících cca 60 % z úrovně zemské či místní.²⁴ Poznamenejme, že Specht a Sobanski (2012), Lassnigg, Bock-Schappelwein a Pitlik (2009) hovoří o celém systému řízení rakouských základních a středních škol jako o drahém a neefektivním.

Současná podoba přístupů k chápání kvality a efektivity ve vzdělávání je v případě Rakouska utvářena v návaznosti na dlouhodobě existující systém vzdělávání na základních a středních školách, v rámci kterého lze od přelomu tisíciletí pozorovat stále silnější posun orientace k výstupům vzdělávacího procesu, a to v návaznosti na neuspokojivé výsledky Rakouska v mezinárodních hodnoceních PISA či TIMSS (viz např. BMUKK 2011). Celkově je tak opouštěna teze, že poskytnutí zdrojů má automaticky pozitivní dopad na výsledky vzdělávání, a proto je potřeba hodnocení jen ve vztahu k naplnění legislativních požadavků (viz Specht a Sobanski 2012). Definice kvality a efektivity ve vzdělávání lze následně odvodit ze základních legislativních a koncepčních dokumentů Rakouska v oblasti školství (viz *Bundesgesetz über die Ordnung von Unterricht und Erziehung in den im Schulorganisationgesetz geregelten Schulen*, *Bundesgesetz über die Schulorganisation*, BMUKK 2011, BMUKK 2013a):

1. Podle legislativy je úkolem rakouských škol jednak rozvíjet společenské hodnoty žáků a jednak zajistit vybavenost žáků vědomostmi a znalostmi nezbytnými pro jejich další život a zaměstnání. Současně je akcentován otevřený a nediskriminační přístup žáků ke vzdělávání (viz *Bundesgesetz über die Ordnung von Unterricht und Erziehung in den im Schulorganisationgesetz geregelten Schulen*, *Bundesgesetz über die Schulorganisation*).
2. Oba výše uvedené koncepční dokumenty hovoří ve stejném duchu jako výše uvedená legislativa. Podle BMUKK (2011), BMUKK (2013a) zajišťuje moderní politika vzdělávání šanci na nejlepší vzdělávání pro každého žáka, a to bez ohledu na jeho znevýhodnění, sociální postavení (rovnost šancí) nebo nadání. Kvalita vzdělávání je současně vnímána jako faktor kvality života a trhu práce, a to ve vazbě na dynamiku současné globalizované ekonomiky. Zdůrazněn je tak přechod žáků ze vzdělávání do pracovního života.

Zdůrazněme, že dva uvedené body navazují na definici různých konceptů kvality ve vzdělávání tak, jak byly vymezeny v úvodu kapitoly. Velmi silně je v případě rakouských legislativních a koncepčních dokumentů vyzvednut aspekt rovnosti²⁵ (viz body 1 i 2), ovšem rovněž s respektováním aspektu excelence (viz bod 2). Současně klade rakouský systém silný důraz na zakotvení primárního a sekundárního vzdělávání do rámce celoživotního učení (viz BMUKK 2011, Specht a Sobanski 2012), včetně vazeb na trh práce (viz definice kvality vzdělávání jako souladu s účelem) respektive průchod systémem (viz definice kvality vzdělávání jako transformace).

²⁴ Viz údaje internetového portálu *Statistik Austria – Die Informationsmanager*

²⁵ Viz například jeden z posledních projektů utváření tzv. *Neue Mittelschule*, jako inkluzivní školy místně spojující gymnázia, odborné a speciální školy (viz např. Specht a Sobanski 2012).